

УДК 331.522.4:338.43:502.131.1 (043.2)

Василенко О.І., доктор філософії

Білоцерківський національний аграрний університет

ВПЛИВ АГРАРНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ФОРМУВАННЯ СТАЛОСТІ АГРОСИСТЕМ

Запропоновано модель формування сталої конкурентоспроможності аграрних закладів вищої освіти, що дозволить реалізувати принципи сталого розвитку й сприяти збалансованому розвитку країни і суспільства. Узагальнено основні завдання формування кадрового потенціалу з метою забезпечення сталості агросистем.

Ключові слова: агросистема, заклад вищої освіти, кадровий потенціал, людський потенціал, сталий розвиток, стала конкурентоспроможність.

Однією з новітніх моделей світової освіти, що пов'язані зі стратегією сталого розвитку, є концепція освіти для сталого розвитку, згідно з якою освіта повинна сприяти реалізації принципів сталого розвитку і відобразитися у змісті освіти. Формування людського потенціалу як важливої складової забезпечення сталості екосистеми підтверджено в Порядку денному в області сталого розвитку до 2030 р. 70-ї Генеральної асамблеї ООН (Саміт зі сталого розвитку, 2015 р.) в 4-й цілі, що передбачає забезпечення всеосяжної і справедливої якісної освіти, заохочення можливостей для всіх навчатися протягом усього життя [1]. Основними завданнями освіти для її діяльності в інтересах сталого розвитку визначено такі: усвідомлення глобальних проблем, що постають перед суспільством; обґрунтування і реалізація дієвих

рішень для теперішніх і майбутніх глобальних проблем; підвищення життєздатності і сталості суспільства на основі формування й розвитку системного, творчого та критичного мислення. Майбутніми проблемами для України будуть проблеми, пов'язані з потребою відбудови країни, а для організації її відбудови – необхідність формування кадрового потенціалу з компетенціями, які будуть відповідати національним потребам відбудови.

Агросистема – це екосистема, в якій переважає сільськогосподарська діяльність людини [2]. При цьому внутрішньою властивістю, яку екосистема виконує або зможе виконати для будь-якої соціально-економічної функції, є потенціал, що полягає в можливості інтегральної системи «суспільство – природа» реалізовувати виробничу функцію забезпечення сільського виробництва природними й енергетичними ресурсами [3]. Структура людського потенціалу, що представлена в праці [4], є об'єктом управління для регіональної соціально-економічної політики та визначає можливості реалізації програм соціально-економічного розвитку.

Роль інституцій, що здійснюють підготовку та формують кадровий потенціал агросфери, виконують аграрні заклади вищої освіти (ЗВО). У процесі еволюції концепцій розвитку суспільства та економіки модель університету трансформується, постають нові цілі, завдання, функції в умовах невизначеності та сучасних викликів. На макрорівні заклад вищої освіти повинен сформувати систему, яка дозволить забезпечити сталу конкурентоспроможність, тобто, реалізувати принципи сталого розвитку й сприяти збалансованому розвитку суспільства і країни (рис. 1) [5].

Рис. 1. Модель формування сталої конкурентоспроможності аграрних закладів вищої освіти

Джерело: розроблено автором.

Відповідно до моделі, представленої на рисунку 1, вітчизняним університетам у повноцінному відновленні потрібно буде стрімко посилювати власні конкурентні переваги з тим, щоб відповідати сучасній моделі розвитку. Важливість цього питання для аграрних університетів пояснюється тим, що на сьогодні не всі вони відповідають у повному розумінні дослідницькій та підприємницькій моделі та потребують орієнтації прискореного переходу до сучасних моделей розвитку університету. Хочемо зазначити, що окремі елементи для їх досягнення полягають в подальшій цифровізації та посиленні співпраці зі стейкхолдерами на принципах мережевого партнерства, проте спочатку потрібно забезпечити необхідні матеріальні та людські ресурси для виконання умов нового формату, що якісно можливо реалізувати при поступовому переході завдяки формуванню і реалізації стратегічного планування та вдосконалення системи забезпечення якістю вищої освіти через складові управління конкурентоспроможністю ЗВО.

Важливе місце відводиться практичним діям закладу аграрної вищої освіти щодо реалізації «зелених» ініціатив на таких базових принципах: захист і збереження навколишнього середовища, відповідальне ставлення до вирішення питань екології, порівняння поточних витрат з очікуваними результатами для планування в довгостроковому періоді, розвиток навичок «зеленої» поведінки.

Отже, серед основних завдань формування кадрового потенціалу з метою забезпечення сталості агросистем мають бути: екологізація освіти і розвиток екологічного мислення; формування світогляду, що відповідає сучасним соціально-економічним умовам; орієнтація на загальнолюдські цінності та гуманізм; стимулювання ініціатив у вирішенні національних, глобальних, а також регіональних та локальних викликів і проблем. Безперечно, забезпечення високого рівня конкурентоспроможності системи вищої освіти на національному рівні, зокрема, й аграрної, постає важливою метою держави, без досягнення якої не можливо забезпечити економічне зростання, оскільки саме ЗВО мають забезпечити кадровий потенціал, що зможе сприяти стрімкій відбудові країни, сталості агросистеми, сталому розвитку регіону.

Список літератури:

1. Цілі сталого розвитку та Україна. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>
2. General Multilingual Environmental Thesaurus. URL: <https://www.eionet.europa.eu/gemet/uk/concept/11153>
2. Рідей Н. М., Горбатенко А. А., Кучеренко Ю. А., Пашутіна О. А. Природно-ресурсний потенціал агроєкосистем: аналіз понятійно-категоріального апарату, обґрунтування сучасних трактувань. Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2013. № 3. С. 13 – 21.
4. Казакова Н. А., Шолом А. С., Ші Х. Людський потенціал та його вплив на розвиток економіки КНР. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм» 2022. Вип. 16. С. 26 – 33. DOI: 10.26565/2310-9513-2022-16-03
5. Василенко О. І. Управління конкурентоспроможністю аграрних закладів вищої освіти на ринку освітніх послуг: Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент. Білоцерківський національний аграрний університет; наук. кер. О.А. Шуст, І.М. Паска. Біла Церква: БНАУ, 2023. 307 с.